

Formaðurinn ræddi við Japanskeisara

Rætt við Gunnar Ármannsson framkvæmdastjóra LÍ um ársfund Alþjóðafélags lækna

Gunnar Ármannsson framkvæmdastjóri LÍ í lokahófi fundarins.

GLÖGGT ER GESTS AUGAD ER gjarnan haft á orði. Gunnar Ármannsson sat á dögnum ársfund hjá Alþjóðafélagi lækna. Læknablaðið fýsti að vita hvernig þessi virðulega samkoma hefði komið framkvæmdastjóra LÍ fyrir sjónir.

– Hún kom mér þannig fyrir sjónir að þarna væri saman kominn stór hópur sem hefði mikinn metnað fyrir hönd lækna og væri áhugasamur um allt sem snerti lækna og raunar mannlífið allt. Þessi hópur ber hag sjúklinga mjög fyrir brjósti en þó eru greinilega mismunandi áherslur milli heimssvæða sem eðlilegt er í svona stórum hópi frá jafnólíkum stöðum. Fólk er frá ýmsum málsvæðum og það er túlkað á milli margra tungumála og ég verð að viðurkenna að það gat verið erfitt að fylgjast með því sem þýtt var jafnóðum úr japönsku og yfir á ensku þar sem stundum fannst manni þýðingin ganga hægar en svo að allt hefði skilað sér, sagði Gunnar.

Aðild að WMA eiga yfir 80 lönd og langflest þeirra átta fulltrúa á fundinum. – Ætli það hafi ekki verið um eða yfir 300 fulltrúar á fundinum og þegar haldnar voru samkomur þar sem allt fylgdarlið var með fór fjöldinn upp fyrir 500 manns.

Samskipti lækna og fyrirtækja

Á ÁRSFUNDI Alþjóðafélags lækna (WMA) voru samþykktar leiðbeiningar samtakanna um samskipti lækna og allra fyrirtækja sem hagsmuna eiga að gæta í heilbrigðiskerfinu.

Í yfirlýsingunni er því slegið föstu að fyrirtækin styðji við bakið á rannsóknunum, vísindabingum og kennslu í læknisfræði sem gagnast jafnt sjúklingum sem heilbrigðisþjónustunni. Fyrirtækin leggja líka fram sinn skerf til framþróunar lyfja og nýrra meðferða. Hins vegar sé hætta á hagsmunaárekstrum ef fjárhagslegir þættir hafa áhrif á hlutlægni lækna.

„Ekki er þó ráðlegt að banna öll samskipti lækna og fyrirtækja heldur er nær að setja um þau reglur og leiðbeiningar,“ segir í yfirlýsingunni. Síðan fylgja leiðbeiningar sem varða fjögur atriði: vísindaráðstefnur, gjafir, rannsóknir og hlutdeild lækna í fyrirtækjum.

Um styrkveitingar til vísindabinga segir að áður en læknir þiggur slíkt boð þurfi hann að ganga úr skugga um að eftirtöldum skilyrðum sé fullnægt:

- að megintilgangur þingsins sé skipti á faglegum og vísindalegum upplýsingum;
- að viðurgjörningur á slíkum þingum sé aukaatriði og komi klárlega á eftir upplýsingagildinu;
- að nafn fyrirtækis sem veitir fjárhagslegan stuðning við þinghaldið sé birt opinberlega; og
- að kynning lækna á efnivið sínum sé vísindalega rétt, veiti hlutlæga mynd af hugsanlegum meðferðarkostum og að málflutningurinn sé ekki litadur af hagsmunum kostenda.

Um gjafir segir að læknar skuli ekki taka við þeim frá fyrirtækjum nema það sé

í samræmi við lög og stefnu læknasamtakanna og að gjöfin hafi einungis táknrænt gildi, sé ekki í formi reiðufjár eða hafi í för með sér kvöð um að þiggjandinn ávísi tiltekin lyf, noti tiltekin tæki eða efni eða vísi sjúklingum á ákveðnar stofnanir.

Um styrki til rannsókna segir í yfirlýsingunni að læknar megi ekki setja sig í þá stöðu að þeir verði fyrir þrýstingi sem hafi áhrif á niðurstöður rannsókna, birtingu þeirra eða að þeir birti ekki tilteknar niðurstöður. Þegar niðurstöður eru birtar þurfi að skýra frá því hverjir studdu rannsóknina.

Um hlutdeild lækna í fyrirtækjum segir að þeir skuli þá aðeins eignast hluti í fyrirtækjum að ljóst sé að það hafi ekki áhrif á hlutlægni þeirra, stangist ekki á við skyldur þeirra gagnvart sjúklingum og að hlutdeildin sé öllum kunn.

– En hvernig voru umræðurnar?

– Þær voru töluvert fastar í forminu. Stjórnarmenn höfðu allir hljóðnema fyrir framan sig og tóku þátt í umræðum úr sætum sínum þegar þeim þótti tilefni til. Fyrir aðra fundarmenn voru hljóðnemar á nokkrum stöðum í salnum og þurftu þeir að biðja um orðið sem þeir gerðu töluvert af og voru þeir stundum með tilbúnar ræður. Í einstaka tilvikum fékk maður á tilfinninguna að menn væru að vekja athygli á sjálfum sér og/eda sínu landi frekar en þeir hefðu brennandi áhuga á málefnum. Ekki er ósennilegt að þar að baki búi pólitísk sjónarmið með frama innan samtakanna í huga.

Skilvirkur fundur

– Var ekki menningarmunur innan svo fjölbreytts hóps?

– Jú, en þó varð maður ekki svo mjög var við það á fundinum sjálfum þótt vissulega hafi mátt greina mismun í áherslum. Í kaffihléum og öðrum viðburðum gegndi öðru máli og þá fannst mér ákaflega áberandi hversu miklu kurteisari Japanirir voru en allir aðrir. Ég er ekki viss um að það hafi bara verið af því að þeir voru gestgjafar, menning þeirra gerir væntanlega þá kröfu að menn sýni hver öðrum tillitssemi. Kannski er það þéttbýlið sem veldur, ég veit það ekki.

– Fannst þér þingið skilvirkt? Kom eitthvað út úr þessu?

– Já, til dæmis hafa menn verið að endurskoða ákveðna grein Helsinki-yfirlýsingarinnar að undanfögnu og um hana ríkt töluverður ágreiningur milli heimssvæða. Menn áttu því alveg eins von á að hann héldi áfram en þegar til átti að taka var tillagan sem fyrir fundinum lá samþykkt athugasemdalaust. Það vakti líka athygli mína að þingið samþykkti að taka allar yfirlýsingar samtakanna sem orðnar eru 10 ára eða eldri til endurskoðunar, fella þær niður sem orðnar eru úreltar og uppfæra hinar. Upprunalegu yfirlýsingunum verður þó haldið til haga þannig að hægt sé að sjá hvað samþykkt hefur verið á hverjum tíma.

Þarna var samþykkt yfirlýsing um samskipti lækna og lyfjafyrirtækja sem er mjög í þeim anda sem rætt hefur verið innan Læknafélags Íslands. Einnig var sett af stað vinna við yfirlýsingu um offitu í sama anda og aðalfundur LÍ á dögunum ályktaði um. Þarna var því verið að ræða ýmis mál sem snerta íslenska lækna.

Jarðskjálfti og fellibylur

– Það heyrir oft að smáþjóð eins og Íslendingar hafi ekkert að segja á svona stórum samkomum, stórþjóðirnar hlusti ekkert á okkur. Fannst þér þið íslensku fulltrúarnir hafa eitthvað fram að færa á þessum fundi?

– Svo sannarlega. Það vill nefnilega þannig til að núna eigum við fulltrúa í ráðinu sem er Jón Snædal. Það var ljóst að hann er mjög virkur í starfi samtakanna og hann tók oft til máls. Það var greinilega tekið eftir því sem hann sagði enda tók ég eftir því að tvisvegis setti hann fram tillögur sem voru báðar samþykktar og sem leiddu til þess að menn losnuðu út úr klemmu sem umræðurnar voru komnar í. Hann er því mjög glæsilegur fulltrúi íslenskra lækna. Ég er á því að Jón væri verðugur kostur sem formaður þessara samtaka ef til þess kæmi.

Það er líka gaman að geta þess að vegna þess hversu sterk staða Íslands er um þessar mundir í samtökunum þá varð formaðurinn þess heiðurs aðnjótandi að fá áheyrn hjá Japanskeisara, einn af örfáum fundarmönnum, sagði Gunnar.

Þótt Japanir séu kurteis þjóð þá verður það sama ekki sagt um náttúruöflin því meðan á fundinum stóð lentu fundarmenn bæði í jarðskjálfta og fellibyl.

– Já, það var heldur óskemmtileg reynsla að vera uppi á 23. hæð þegar jarðskjálfti af stærðinni 5,8 á Richter reið yfir. Það hristi upp í sálartetrinu. En þegar fellibylurinn skall á Tókýóborg af hvað mestum þunga sátum við allan daginn á fundi á hótelinu og um kvöldið var lokahófið haldið á sama stað svo við áttum ekkert erindi út fyrir dyr. Það kom sér ákaflega vel því það rigndi óhemjumikið, á einni klukkustund síðdegis var úrkoman 69 millimetrar í borginni. Það er umtalsvert, segir Gunnar Ármannsson framkvæmdastjóri LÍ.

Formaður og varaformaður LÍ fylgjast með umræðum á fundi WMA.

